

КОРЖІНСЬКИЙ Сергій Іванович (Коржинский Сергей Иванович; 26. 08(07. 09). 1861, м. Астрахань, Росія — 18. 11(01. 12). 1900, С.-Петербург) — російський геоботанік, фахівець у галузі виноградарства. Батько [Д. Коржинського](#). Доктор ботаніки (1888), академік С.-Петербур. АН (1897). Закін. Казан. університет (Росія, 1885), залиш. на каф. ботаніки для підготовки до професор. звання. Під час навч. обраний чл. Казан. товариства природодослідників і отримав право самостійно здійснювати експедиції. Працював 1888–92 екстраординар. проф., завідувач кафедри ботаніки Томського університету (Росія); 1892–99 — гол. ботанік С.-Петербур. ботан. саду; водночас — директор Ботан. музею С.-Петербур. АН, від 1898 — проф. Вищих жінок. курсів. Здійснив низку експедицій у Закасп. обл., на Алтай, Памір, у Крим та ін., а також відвідав Волинь і Поділля. Зібрав знач. гербарій (бл. 35 тис. арк. зберігаються в Ботан. інституті РАН). Зробив вагомий внесок у становлення фітоценології. Незалежно від Г.

де Фриза запропонував мутаційну теорію еволюції (т. зв. теорія гетерогенезису), протиставивши її дарвінізму. У межах теорії обґрунтував поняття чистих (чистий вид) і змішаних (гібридна форма) ліній, а також спадк. (гетерогенні варіації) і неспадк. (модифікації) змін. Один з основоположників геогр.-морфол. методу в систематиці рослин, запропонував поняття раси рослин. Започаткував вид. «Критического гербария русской флоры» (1898). Укладач кн. «Ампелография Крыма. Описание сортов винограда, разводимых в Крыму» (С.-Петербург, 1904; 1910–11), що стала теор. основою селекції винограду. Розробив методик опису сортів і теорію походження культур. сортів винограду. Ім'ям К. названо 1 рід і 45 видів рослин.

Основні праці

Очерк флоры окрестностей Астрахани // Тр. Казан. об-ва естествоиспытателей. 1882. Т. 6; Флора Востока Европейской России в ее систематическом и географическом соотношениях // Изв. Томского университета. 1893. Кн. 5; Следы древней растительности на Урале // Изв. АН. 1894. № 1; Гетерогенезис и эволюция // Вест. Рос. об-ва садоводства. 1900. № 5.

Рекомендована література

1. Бердышев Г. Д., Сипливинский В. Н. К истории мутационной теории: Первый сибирский ботаник С. И. Коржинский и его теория изменчивости // Мат. к истории медицины и здравоохранения Сибири. Томск, 1960;
2. Пелях М. А., Охременко Н. С. Рассказы о виноградарях и виноделах. К., 1982;
3. Липшиц.

[Г. Д. Бердишев](#)

Бібліографічний опис:

Коржинський Сергій Іванович / Г. Д. Бердишев // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-3622>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).